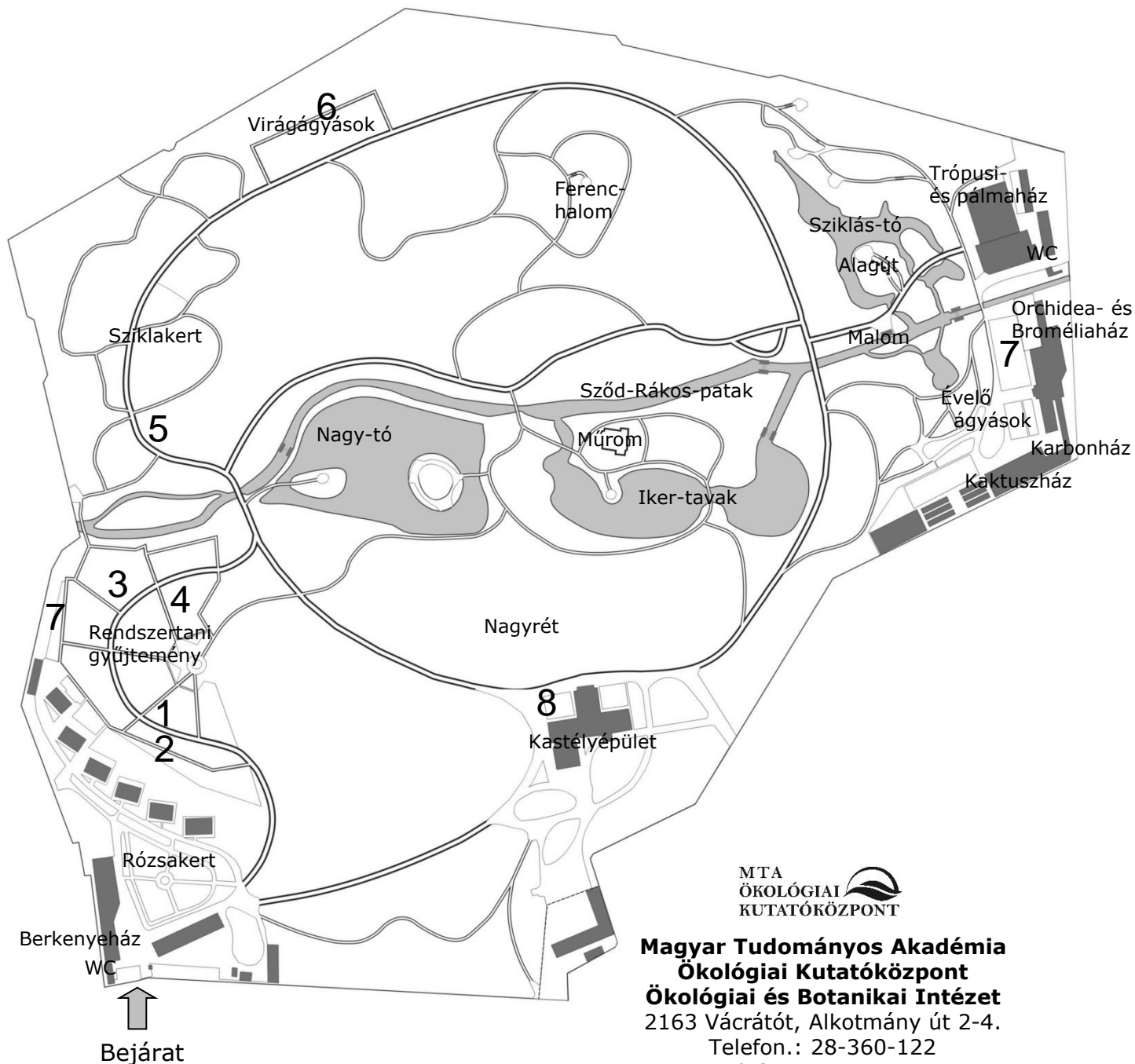

2017. október

A hónap érdekességei

Nemzeti Botanikus Kert Vácrátót

Ipomoea lobata

Üdvözljük Botanikus Kertünkben,
mely hazánk leggazdagabb, mintegy
12 ezer növényfajt és fajtát számláló
élőnövény-gyűjteménye.

Térképes útmutatónk abban segít,
hogy az aktuálisan virágzó fajok,
vagy más időszakú látnivalók közül
néhányat könnyedén megtaláljon
Kertünkben.

MTA
ÖKOLÓGIAI
KUTATÓKÖZPONT

Magyar Tudományos Akadémia
Ökológiai Kutatóközpont
Ökológiai és Botanikai Intézet
2163 Vácrátót, Alkotmány út 2-4.

Telefon.: 28-360-122

Telefax: 28-360-110

E-mail: botanikuskert@okologia.mta.hu

www.botanikuskert.hu

www.berkenyehaz.hu

www.okologia.mta.hu

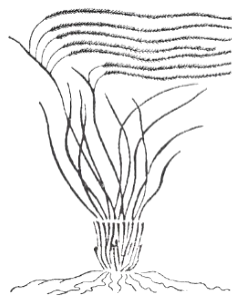
Üdvözljük hazánk leggazdagabb, mintegy 12 000 növényfajt és fajtát számláló élőnövény-gyűjteményében, a Magyar Tudományos Akadémia Vácrátóti Botanikus kertjében. Törzsvendégeink jól tudják, hogy tűzzön kegyetlenül a nap, fújjon a jeges szél, a 27 hektáron elhelyezkedő, elbűvölő hangulatú tájképi kertbe ágyazódó tudományos gyűjtemény évszakraról évszakra mindig kínál valami érdekességet a növényvilág végtelen sokféleségéből. Havonta megjelenő térképes ajánlatunkkal néhány időszerű látnivalóra szeretnénk felhívni növényyszerető látogatóink figyelmét.

Mindszent Hava

Az október már a télelre való készülődés jegyében telik el. Az év meleg részében az üvegház mellett viruló dézsás növények a teletető házba kerülnek, megkezdődik az évelők visszavágása, a rendszertani gyűjtemény felásása, s befejeződik a kertben a maggyűjtés. Hogy nyakunkon a tél, mutatja az is, hogy általában az első októberi hajnali fagyban elpusztulnak az egynyári virágok.

1. A kutyatejfélék (*Euphorbiaceae*) családjába tartozik a **ricinus** (*Ricinus communis*) is. Hazájában (Északkelet-Afrikától Közép-Keletig) és a trópusi vidékeken, ahol sokféle kivadult, 8-12 méter magas cserje, nálunk azonban egynyári növényként ültetik. Sok, színben és méretben változó fajtája ismert, részben, mint dísz-, részben, mint gyógynövény. A magjából préselt ricinusolaj közismert hashajtó, és bőrpuhító, nyugtató hatása miatt borogató szerek, szemvizek alapanyaga. Vigyázzunk, mert az egész növény, de különösen tüskés vagy sima felületű toktermése, benne a sok maggal, **MÉRGEZŐ** !!!

2. A szulákkfélék (*Convolvulaceae*) ágyása télen és tavasszal üres, mert az ide ültetett növények egynyáriak, most azonban még a fagyokig dúsan virágoznak a támaszokra felfuttatott hajnalok. Ebbe a közel 2000, melegkedvelő lágyszárú növényt illetve cserjét magába foglaló családba különösen sok futónövény tartozik. Leveleik szórt állásúak, a virág szíromlevelei többnyire forrtak, feltűnően színesek. Közönséges gyomunkon, a mezei szulákon kívül sok szép dísznövényünk tartozik ide. Az apró vörös, majd narancs-, végül krémsárgára változó virágú **mexikói csodahajnalka** vagy **mina** (*Ipomoea lobata*) abban különbözik rokonaitól,

hogy virágai ugyan forrt szirmúak, de a pártacimpák nem terülnek szét tölcérszerűen, hanem egy szűk torkú, öblös csövecskét alkotnak. Őshazájában, Amerika szubtrópusi, trópusi területein beporzását hosszúcsórú, apró madarak, a kolibrik végzik.

3. Nyár végére a rendszertani gyűjteményt a virágba borult fészkesek (*Compositae*) hatalmas tömegének nagyszerű látványa uralja. A napraforgót, csicsókat sokan ismerik, de a nemzetségbe még sok, nagy természetű, gazdasági szempontból nem jelentős növény is tartozik. A **fűzelevelű napraforgó** (*Helianthus salicifolius*) 1,5-2,5 méter magasra nő, nevét keskeny-lándzsás leveleiről kapta. A meszes talajú észak-amerikai prérin évelő növénye. Dísznövényként is ültetik, sőt kertészeti fajtái is ismertek. Rokona, a szintén magasra növő **keskenylevelű napraforgó** (*Helianthus angustifolius*) levele valamivel szélesebb. Délkelet-USA, üde talajú élőhelyein honos.

4. A pázsitfűfélék (*Graminae*) hatalmas, több mint 10 000 fajt számláló növénycsalád. Közéjük tartoznak az emberiség számára létfontosságú gabonák is. Néhány hazai és fagyűrő külhoni képviselői gyűjteményünkben négy ágyásban kapott helyet. A közönséges **virágnád** (*Miscanthus sinensis*) Japán és Kína napsütötte hegyi lejtőin honos, hatalmas csomókat formázó, gyöktörzsű évelő fű. Számtalan kerti fajtája közül legmutatósabb a keresztcsikós levelű 'Zebrianus' nevű fajta. Mellette messzire magaslik társai fölé a **tollfű** (*Saccharum ravennae*). Robosztus, merev, felálló szárjai elérhetik a 3-5 métert is! A Földközi-tenger mellékén, Nyugat- és Közép-Ázsiában honos évelő fű, a cukornád rokona. Nagy igényű, de mivel laza talajon, napos fekvésben szépen tenyészik és jó téllálló, dekoratív kerti díszfű.

5. Nyár végétől nyílik egy hazánkban ritka cserje a **kínai tárnicslonc** (*Abelia chinensis*). Középkélet-Kínában őshonos növény, a loncfélék rokona. Apró, 5 rózsaszínnel futtatott csészeleveléből és 5 pártacimpás, forrt pártából álló fehér virágai kellemes illatúak. Lombhullató kis cserje, többé-kevésbé jól bírja hideg teleinket. Bőséges virágzásához napos fekvést kíván.

6. A **szeldeltlevelű amerikai ecetfa** (*Rhus typhina* 'Laciniata') ősze beérő jellegzetes serteszőrös, vörös, csontár termései, télen is a cserjén maradó, kúp alakú terméshozagatokba tömörülnek. Savanyú termését valamikor az indiánok szárítva és őrölve, vagy vízben áztatva ecet készítésére használták. Kedvelt díszcserje, de VIGYÁZAT, a rokonságába tartozó szömörécékhez hasonlóan súlyos bőrrallergiát okozhat!

7. Az őszi kertek legszebb virágzó díszjele a **kopasz őszirózsa** (*Aster novi-belgii*) számtalan kertészeti fajtái, melyek a fehér, rózsaszín, lila, kék, bíbor minden árnyalatában pompáznak. A vad faj Észak-Amerika keleti, atlantikus részén őshonos, nedves réteken, óceánközeli mocsarakban fordul elő. Tudományos nevét New York régebbi elnevezéséről („New Belgium”) kapta. Ma már számtalan szebbnél szebb fajtáját nemesítették ki. Az üvegházak karéjában elterülő Évelő- és sziklakerti Gyűjteményben több fehér, lila, rózsaszín fajta virágzik. Az Aster novi-belgii Nemzeti Gyűjtemény a Rendszertani Gyűjtemény hátsó ágyásaiban nyert elhelyezést.

8. A dísznövényként ismert vadszőlő (*Parthenocissus*) nemzetség fajai közül a kelet-ázsiai **japán vadszőlő** (*Parthenocissus tricuspidata*) mutatós levelei hármasan összetettek, vagy csak háromkaréjosok, összfel élénkpirosra színeződnek. **Kacsain** kis tapadókorongok segítik megkapaszkodását. Intézetünk főépülete, a Vigyázó-kastély helyére az 1940-es években épült udvarház, a „kastély” falát legnépszerűbb fajtája, a 'Veitchii' futja körbe.